

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van op enen (stam) gezette gespijkerde meidoorn met wegkapel in Veurne (Avekapelle)

Provincie: West-Vlaanderen

Gemeente: Veurne, 2de afdeling, sectie A

Objectnummer: 4.01/38025/1046.1

-

Dossiernummer: 4.001/38025/105.1

Omschrijving:

Op enen (stam) gezette gespijkerde meidoorn met wegkapel,
Avekapellestraat zonder nummer (bij nummer 18)

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

11 APR. 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,



Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

a. Beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het advies werd gevraagd op 12 februari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

b. Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Het advies werd gevraagd op 12 februari 2016.

Het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Land en Bodembescherming Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen bracht op 2 maart 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. De overige agentschappen brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Uit het gecoördineerd advies wordt opgemaakt dat er geen opmerkingen zijn met betrekking tot de aspecten bodembescherming, ondergrond en natuurlijke rijkdommen.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

c. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 12 februari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

d. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 12 februari 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

2. Advies uitgebracht door de betrokken stad Veurne

Het advies werd gevraagd op 12 februari 2016.

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 1 maart 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Het college van Burgemeester en Schepenen brengt een gunstig advies uit zonder opmerkingen.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het beschermingsbesluit.

3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 12 februari 2016.

De VCOE bracht op 10 maart 2016 een gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Als algemene bedenking geeft de commissie mee dat er geen duidelijke samenhang is tussen de verschillende beschermingsvoorstellen, waardoor de aanleiding onduidelijk is. De aanleiding van het beschermingsdossier wordt echter vermeld in de administratieve fiche bij het beschermingsdossier. Voorliggend dossier is een voortzetting van beschermingen uitgaande van het thematisch beschermingspakket van het meest waardevolle houtig erfgoed in Vlaanderen (Agentschap Ruimte & Erfgoed, 2009), waarbij beschermingen als monument werden vooropgesteld. De selectie alsook het beschermingstype worden hierbij dan ook wenselijk aangehouden om coherentie te bewaren. De aanleiding van het dossier wordt aangevuld in het inhoudelijk dossier.

De commissie stelt dat de afbakening van de bescherming in tegenstelling tot enkele overige dossiers niet duidelijk is gemotiveerd. Bij de motivering van de afbakening wordt evenwel gespecificeerd dat de afbakening uitgaat van de kruinstraal en een zone omwille van het ondergrondse wortelstelsel. Hierbij is dus uitgegaan van een kroonprojectie, inclusief een verwachtbare groeimarge. Er wordt ook aangegeven dat het grondvlak van de wegkapel integraal binnen dezelfde afbakening valt. Het T-vormig kruispunt is niet als dusdanig betrokken in de afbakening vermits het in de aangehaalde ruilverkaveling 'Eggewaartskapelle' is heringericht en als dusdanig geen oorspronkelijke aanleg meer behoudt en bijgevolg geen aanvullende bescherming behoeft. Bovendien is in het historisch overzicht opgemerkt dat de insteekweg nog niet gekarteerd werd op het moment dat de kapel voor het eerst cartografisch werd afgebeeld. Hierdoor wordt ingeschat dat de voorliggende afbakening afdoende gemotiveerd is.

De commissie stelt dat in artikel 1 van het besluit enkel naar de op enen (stam) gezette meidoorn wordt verwezen en niet tegelijk naar de wegkapel. De commissie vraagt om in artikel 1, alsook in de titel van het besluit te verwijzen naar het ensemble van boom en kapel. Deze opmerking is terecht. In de titel van de bescherming zal consequent verwezen worden naar het object met wegkapel in plaats van naar het object bij wegkapel.

Vermits de functie van de boom teveel op een veronderstelling als spijkerboom berust, stelt de commissie aansluitend voor om deze functie niet in de titel van het besluit op te nemen. Het klopt dat er tot op heden geen nadere bewijsvoering is aangetoond voor het gebruik van de op enen (stam) gezette meidoorn als spijkerboom. Ook uit bevraging van omwonenden kon dit niet worden achterhaald. Zoals wel vaker het geval is bij fetisjbomen alsook bij markeringsbomen is het moeilijk om bevestigend bronmateriaal te vinden. Niettemin bevat de boom effectief spijkers en is zijn groeiplaats bij de wegkapel een sterke aanwijzing voor een devotioneel gebruik. Deze vaststellingen weerhielden dit object voor selectie op de lijst met het meest waardevolle houtig erfgoed in Vlaanderen. In de bijdrage van Zwaenepoel A. (2008), expert terzake, wordt dezelfde veronderstelling als spijkerboom aangehaald. In september 2015, naar aanleiding van de opmaak van het dossier, werd hierover nogmaals teruggekoppeld met A. Zwaenepoel en werd de hypothese staande gehouden. Rekening houdend met de opmerking van de commissie zal in de omschrijving van het object en in de titel van het besluit vermeld worden dat het om een gespijkerde meidoorn gaat.

De commissie merkt op dat het niet duidelijk is op welke manier de esthetische waarde voor het ter bescherming voorgedragen houtig erfgoed werd gewogen. Esthetische waarden worden voor het houtig erfgoed onderkend indien bijzondere groeivormen als gevolg van natuurlijke oorzaken, mooie representatieve groeivormen, kunstsnoeivormen en/of eventueel uitzonderlijk hoge, dikke of oude bomen worden vastgesteld. Voor de op enen (stam) gezette meidoorn is dit niet expliciet het geval. De boom is geen uitzonderlijk mooi of representatief exemplaar, noch een exemplaar met een nadrukkelijk kunstmatige snoeivorm. De boom is op basis van bekende gegevens omvangrijk voor zijn soort, maar gebiedsdekkende meetgegevens over dergelijke op enen (stam) gezette meidoorns zijn momenteel nog schaars, waardoor deze kwalificatie voor een esthetische waarde (nog) niet wordt toegekend. De wetenschappelijke waarde is op dat vlak meer nadrukkelijk aanwezig en ook onderkend in het dossier.

De commissie vraagt om de in artikel 2 opgesomde erfgoedwaarden verder te onderbouwen en aan te vullen, met name voor wat betreft de wetenschappelijke waarde. Deze opmerking is terecht. De meetgegevens zullen worden gekaderd binnen de voor Vlaanderen gekende gegevens uit de Inventaris Houtige Beplantingen met Erfgoedwaarde.

De commissie stelt dat de op enen (stam) gezette meidoorn ook een ruimtelijk-structurende waarde heeft, gezien de ligging van het ensemble aan een T-splitsing, als markering bij het begin van een

landweg en als duidelijk herkenningspunt in het (open) landschap. De commissie vraagt om deze elementen op te nemen in het besluit. Er wordt aangevoerd dat deze kenmerken niet voldoende aanleiding geven tot het onderkennen van een ruimtelijk-structurende waarde. De op enen (stam) gezette meidoorn is uiteindelijk een kleine boom (5,5 meter), hij staat niet volledig vrij in een open landschap (naastliggend is een woning gebouwd), noch op een duidelijk verheven positie en het T-kruispunt is geen markante wegsplitsing. Bovendien is het kruispunt naar aanleiding van de ruilverkaveling 'Eggewaartskapelle' heringericht en behoudt het als dusdanig geen oorspronkelijke aanleg meer. In het voorliggende dossier is eerder de eenheid van het object met de wegkapel als religieus bouwkundig element aangehaald, die hier duidelijk als een historische waarde wordt omschreven. Deze waardenomschrijving wordt als afdoende beschouwd.

De commissie vindt verder dat de architecturale, volkskundige en historische waarde van de wegkapel zeer summier wordt omschreven en dat het geheel onvoldoende gekaderd wordt als herkenbaar voorbeeld van een samenstel uit een agrarisch cultuurlandschap. De commissie vraagt daarom een verdere onderbouwing van de waarde als ensemble. Deze opmerking is terecht en wordt aangevuld bij de desbetreffende erfgoedwaarden en -kenmerken alsook onder de waardenomschrijvingen.

De commissie merkt op dat de beschrijving van de bouwhistorische aspecten, alsook het interieur van de wegkapel beperkt is. Het is tevens onduidelijk of er cultuurgoederen aanwezig zijn in de kapel. Deze opmerking is eveneens terecht. De summiere bouwhistorische beschrijving is gebaseerd op de enige voorhanden zijnde documentatie, opgenomen in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed. Er zijn evenwel geen originele bouwplannen teruggevonden. Het dossier geeft ook aan dat niet bekend is aan wie de kapel is toegewijd en of er een ingeburgerde streekbenaming is. Verder is ook niet bekend door wie de kapel is opgetrokken. Er wordt aangevuld dat er geen relevante cultuurgoederen in de kapel aanwezig zijn.

De commissie pleit tenslotte voor een consequente werkwijze en afgestemde omschrijving inzake de toelatingsplichtige handelingen.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en/of het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en/of het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

inhoudelijk dossier:

- titel van het dossier: wordt gewijzigd naar: "Op enen (stam) gezette gespijkerde meidoorn met wegkapel".
- Inleiding: toegevoegde paragraaf: "De aanleiding van het beschermingsdossier is de voortzetting van beschermingen uitgaande van het thematisch beschermingspakket van het meest waardevolle houtig erfgoed in Vlaanderen (Agentschap Ruimte & Erfgoed, 2009)".
- Beschrijving met inbegrip van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen: aanvulling tweede paragraaf: "Op basis van de gekende gegevens uit de Inventaris Houtige Beplantingen met Erfgoedwaarde blijkt dat de éénstijlige meidoorn in Avekapelle tot de dikste exemplaren van deze soort in Vlaanderen behoort. In De Klinge (ID: 132046), in Sint-Goriks-Oudenhove (ID: 300290), in Loker (ID: 130614) en in Dranouter (ID: 130510) zijn soortgelijke exemplaren gemeten van respectievelijk 120 cm, 127 cm, 132 cm en 163 cm omtrek. In Sint-Maria-Horebeke (ID: 131133) was een (beschermde) meidoorn bekend van 171 cm stamomtrek, die omstreeks 2006 door overgewicht in de kruin is omgevallen. De dikste geregistreerde en bewaarde meidoorn in Vlaanderen betreft een exemplaar in Nieuwkerke (ID: 130672) met een stamomtrek van 173 cm. De meidoorn in Avekapelle is het op twee na dikste geregistreerde exemplaar in West-Vlaanderen".
- Beschrijving met inbegrip van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen: aanvulling laatste paragraaf: "Er zijn geen relevante cultuurgoederen in de kapel aanwezig." en "Het samenstel van kapel met kapelboom die de kapel overschaduw, gelegen aan een landelijke hoofdweg en een insteekweg, in een overwegend open en nog steeds agrarisch gebruikt landschap is nog zeer herkenbaar en afleesbaar. De bescheiden architectuur van de wegkapel, opgetrokken in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk, is kenmerkend voor een agrarisch gebonden religieus erfgoed".
- Evaluatie van de erfgoedwaarden: Wetenschappelijke waarde, aanvulling: "en de op twee na dikste geregistreerde meidoorn van West-Vlaanderen".
- Evaluatie van de erfgoedwaarden: Architecturale waarde, aanvulling: "in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk".
- Evaluatie van de erfgoedwaarden: Volkskundige waarde, nuancering: "gespijkerde boom, mogelijk een spijkerboom".
- Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed:
 - 10° wordt geschrapt

- 11° "grote evenementen" wordt vervangen door "activiteiten"
- 12° wordt geschrapt.

beschermingsbesluit:

- titel van het dossier en Art. 1: wordt gewijzigd naar: "Op enen (stam) gezette gespijkerde meidoorn met wegakapel".
- aanvulling wetenschappelijke waarde: "en de op twee na dikste geregistreerde meidoorn van West-Vlaanderen".
- Aanvulling architecturale waarde: "in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk".
- Nuancering volkskundige waarde: "gespijkerde boom, mogelijk een spijkerboom".
- Art. 2. aanvulling beschrijving erfgoedelementen en erfgoedkenmerken: "Het samenstel van kapel met kapelboom die de kapel overschaduw, gelegen aan een landelijke hoofdweg en een insteekweg, in een overwegend open en nog steeds agrarisch gebruikt landschap is nog zeer herkenbaar en afleesbaar. De bescheiden architectuur van de wegakapel, opgetrokken in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk, is kenmerkend voor een agrarisch gebonden religieus erfgoed".
- Art. 5.:
 - 10° wordt geschrapt
 - 11° 'grote evenementen' wordt vervangen door 'activiteiten'
 - 12° wordt geschrapt.

4. Conclusie

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en/of het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en/of het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

inhoudelijk dossier:

- titel van het dossier: wordt gewijzigd naar: 'Op enen (stam) gezette gespijkerde meidoorn met wegakapel'
- Inleiding: toegevoegde paragraaf: "De aanleiding van het beschermingsdossier is de voortzetting van beschermingen uitgaande van het thematisch beschermingspakket van het meest waardevolle houtig erfgoed in Vlaanderen (Agentschap Ruimte & Erfgoed, 2009)".
- Beschrijving met inbegrip van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen: aanvulling tweede paragraaf: "Op basis van de gekende gegevens uit de Inventaris Houtige Bepantingen met Erfgoedwaarde blijkt dat de éénstijlige meidoorn in Avekapelle tot de dikste exemplaren van deze soort in Vlaanderen behoort. In De Klinge (ID: 132046), in Sint-Goriks-Oudenhove (ID: 300290), in Loker (ID: 130614) en in Dranouter (ID: 130510) zijn soortgelijke exemplaren gemeten van respectievelijk 120 cm, 127 cm, 132 cm en 163 cm omtrek. In Sint-Maria-Horebeke (ID: 131133) was een (beschermd) meidoorn bekend van 171 cm stamomtrek, die omstreeks 2006 door overgewicht in de kruin is omgevallen. De dikste geregistreerde en bewaarde meidoorn in Vlaanderen betreft een exemplaar in Nieuwkerke (ID: 130672) met een stamomtrek van 173 cm. De meidoorn in Avekapelle is het op twee na dikste geregistreerde exemplaar in West-Vlaanderen".
- Beschrijving met inbegrip van erfgoedkenmerken en erfgoedelementen: aanvulling laatste paragraaf: "Er zijn geen relevante cultuurgooederen in de kapel aanwezig." en "Het samenstel van kapel met kapelboom die de kapel overschaduw, gelegen aan een landelijke hoofdweg en een insteekweg, in een overwegend open en nog steeds agrarisch gebruikt landschap is nog zeer herkenbaar en afleesbaar. De bescheiden architectuur van de wegakapel, opgetrokken in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk, is kenmerkend voor een agrarisch gebonden religieus erfgoed".
- Evaluatie van de erfgoedwaarden: Wetenschappelijke waarde, aanvulling: "en de op twee na dikste geregistreerde meidoorn van West-Vlaanderen".
- Evaluatie van de erfgoedwaarden: Architecturale waarde, aanvulling: "in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk".
- Evaluatie van de erfgoedwaarden: Volkskundige waarde, nuancering: "gespijkerde boom, mogelijk een spijkerboom".
- Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed:
 - 10° wordt geschrapt
 - 11° "grote evenementen" wordt vervangen door "activiteiten"
 - 12° wordt geschrapt.

beschermingsbesluit:

- titel van het dossier en Art. 1: wordt gewijzigd naar: "Op enen (stam) gezette gespijkerde meidoorn met wegkapel".
- aanvulling wetenschappelijke waarde: "en de op twee na dikste geregistreerde meidoorn van West-Vlaanderen".
- Aanvulling architecturale waarde: "in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk".
- Nuancering volkskundige waarde: "gespijkerde boom, mogelijk een spijkerboom".
- Art. 2. aanvulling beschrijving erfgoedelementen en erfgoedkenmerken: "Het samenstel van kapel met kapelboom die de kapel overschaduwt, gelegen aan een landelijke hoofdweg en een insteekweg, in een overwegend open en nog steeds agrarisch gebruikt landschap is nog zeer herkenbaar en afleesbaar. De bescheiden architectuur van de wegkapel, opgetrokken in eenvoudig, streekgebonden, witgekalkt baksteenwerk, is kenmerkend voor een agrarisch gebonden religieus erfgoed".
- Art. 5.
 - 10° wordt geschrapt
 - 11° "grote evenementen" wordt vervangen door "activiteiten"
 - 12° wordt geschrapt.